

Vlastnictví horní.

Vlastnictví horní stotožňuje se v obecné mluvě s dolem, čímž rozumí se souhrn propůjčených měř i se zařízeními těžebnými, stavbami šachetními, přístavbami na přípravování a vším příslušenstvím. V právním smyslu jsou však předměty soukromého vlastnictví jen budovy na povrchu položené, pozemky a závody, jakož i příslušenství k dolu (§ 261 hor. z.), kdežto propůjčené míry důlní a denní nejsou předmětem soukromého vlastnictví v technickém slova smyslu. Povstal čilý spor o to, zdali právo nabyté propůjčením je lenem, dominum utile, statek pachtovaný nebo dědičně pachtovaný, emphytensis, ius in realiena, usus fructus, servitus in patiando anebo privilej. Učená tato kontroverza nevedla k praktickému výsledku (viz o tom prof. Dr. Fr. Schneidra učebnici práva hor, 1872, str. 257 a násl.). Panujícím náhledem jest, že právo vyplývající z propůjčení bylo a jest právem vlastnickým, a to již proto, že nejnovější řády horní a obzvláště hor. zákon pro pruské státy zachovaly pojem práva vlastnického pro oprávněnost k dolování. Nejpodstatnější podmínkou vlastnického práva je předmět samostatný, tělesný. Ač tedy § 109 hor. z. prohlašuje výslovně propůjčené míry důlní (§ 63), přebytky (§ 74), pomocné stavby (§ 85) a štoly revírní (§ 90) za nemovitý majetek a předmět zápisu v knihu horní, není žádné pochyby, že se může mluvit jen o t. zv. vlastnictví horním, nikoli však o vlastnictví ve smyslu technickém. Předně musí vzbuditi pozornost, že se míry denní (§ 76) z § 109 hor. z. vyloučily, jakkoli obsah oprávněnosti při mírách denních a důlních zásadně je tentýž a že tudíž ony netvoří předmět knihy horní (§ 71 vyk. předpisů k hor. zákonu). Avšak pojem vlastnického práva nelze již proto zachovati, protože míry důlní nebo denní netvoří samostatné těleso a tudíž ložiska vyhrazených nerostů předmětem právního panství býti nemohou a poněvadž nelze mysliti, že by vlastník pozemku, jemuž ve příčině vlastního pozemku propůjčeno bylo právo dolovati, tím získal samostatné právní věci, které dosud neměl. Propůjčení míry jeví se tedy jako propůjčení mezi prostorových, uvnitř jichž dovoleno vykonávati právo důlní za veřejné kontroly tak dlouho, pokud nenastanou podmínky §§ 243, 244, 222 hor. z. ku bezplatnému odejmutí propůjčeného práva, kdežto v § 261 hor. z. uvedené předměty, totiž na povrchu ležící budovy, pozemky a jiné stavby, jakož i příslušenství díla horního tvoří pravé vlastnictví soukromé, pročež tyto vlastníku také zůstanou i když se jemu míry státem odejmou. (Viz o tom Randovo »Právo vlastnické«.) Viz dále čl. Regál horní.

Vlastnictví listovní.

I. Pojem a rozsah.

Z pravidla stává se adresát převzetím dopisu jeho vlastníkem. Vůle dopis odevzdati se jeví v odeslání, vůle jej převzítí v přijetí jeho. Důsledkem svého vlastnického práva jest adresát oprávněn vrácení přijatého dopisu odepřítí a dopis zničití. V tomto vlastnickém právu jest zákonem obmezen kupec, který dle čl. 28 obč. z. jest povinen obchodní dopisy jemu došlé uschovati a též advokát, jenž vedle § 12 adv. ř. jest zavázán vydati opisy dopisů od stran obdržných.

Nabytí vlastnictví dopisu jest úplně vyloučeno:

1. jestliže zasílatel si vymínil vrácení dopisu nebo jinak si jeho vlastnictví vyhradil;